

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

PIANO COMPLEMENTARIO

Curso
2016/17

Departamento de Tecla
CMUS Profesional de Santiago de Compostela

Mínimos esixibles para superar cada curso e criterios de cualificación.

1º Piano Complementario

—

3º Grao Profesional

1. Considerarase como mínimo esixible para a superación do curso a interpretación de 3 pezas (escollidas entre a relación do Contido 6 deste curso) cunha destreza e coñecementos mínimos consensuadas anteriormente co profesor.
2. Traballo das estruturas harmónicas resultantes da combinación dos acordes programados en cada curso: desenvolvemento de acompañamentos con fórmulas rítmicas de dificultade crecente.
3. Amosar fluidez na lectura a primeira vista en pezas adecuadas ao seu nivel.

2º Piano Complementario

—

4º Grao Profesional

1. Considerarase como mínimo esixible para a superación do curso a interpretación de 3 pezas (escollidas entre a relación do Contido 6 deste curso) cunha destreza e coñecementos mínimos consensuadas anteriormente co profesor.
2. Traballo das estruturas harmónicas resultantes da combinación dos acordes programados en cada curso: desenvolvemento de acompañamentos con fórmulas rítmicas de dificultade crecente.
3. Amosar fluidez na lectura a primeira vista en pezas adecuadas ao seu nivel.

3º Piano Complementario

—

5º Grao Profesional

1. Considerarase como mínimo esixible para a superación do curso a interpretación de 3 pezas (escollidas entre a relación do Contido 6 deste curso) cunha destreza e coñecementos mínimos consensuados anteriormente co profesor.
2. Traballo das estruturas harmónicas resultantes da combinación dos acordes programados en cada curso: desenvolvemento de acompañamentos con fórmulas rítmicas de dificultade crecente.
3. Amosar fluidez na lectura a primeira vista en pezas adecuadas ao seu nivel.

4º Piano Complementario

—

6º Grao Profesional

1. Considerarase como mínimo esixible para a superación do curso a interpretación de 3 pezas (escollidas entre a relación do Contido 6 deste curso) cunha destreza e coñecementos mínimos consensuados anteriormente co profesor.
2. Traballo das estruturas harmónicas resultantes da combinación dos acordes programados en cada curso: desenvolvemento de acompañamentos con fórmulas rítmicas de dificultade crecente.
3. Amosar fluidez na lectura a primeira vista en pezas adecuadas ao seu nivel.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Para superar o curso será necesario demostrar un nivel a decuado nos seguintes aspectos técnico-musicais:

- Coñecer o instrumento e ser capaz de utilizar a capacidade sonora dun instrumento como o piano.
- Interpretar correctamente unha peza musical tanto nos aspectos técnicos como no referente a estilo, (desenvolvemento da relaxación; desenvolvemento da habilidade de cada man;

diferenciación entre dinámicas básicas f, p, ff, pp, sf; outras indicacións: rit.; uso das articulacións legato, picado, staccato).

- Ser capaz de desenvolver un patrón rítmico de acompañamento.
- Mostrar un grao de soltura crecente na lectura a primeira vista.

O profesor avaliará ao alumno ao finalizar o curso coa cualificación numérica que corresponda ao nivel alcanzado no curso, podendo optar dende o 1 ata o 10.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN SOBRE:	PORCENTAXE A APLICAR:	CONTIDOS AVALIADOS:
Técnica, teoría e oído	40%	Posición corporal, actitude e atención á postura, equilibrio muscular, coordinación de movementos, formas musicais simples, estruturas harmónicas, enlaces de acordes, reprodución de oído e acompañamento.
Interpretación	40%	Pulso definido, respiración, formas e interpretación, interpretación de pezas, memoria, posibilidades sonoras, lectura a primeira vista.
Clase, actitude ----- Participación en audicións	20%	Interese, normas básicas para os concertos, estudo semanal, progreso persoal. ----- Participación, puntualidade e compromiso coa peza.

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Modelo MD75PRO01

Programación de piano complementario

Índice

1.Introdución	8
2.Obxectivos xerais das ensinanzas	9
3.Obxectivos específicos	10
3.1 Grao elemental	10
3.2 Grao profesional	10
4.Secuenciación do curso.....	11
Curso:.....	11
4.1 Obxectivos	11
4.2 Contidos.....	11
4.3 Avaliación	12
4.3.1 Criterios de avaliación	12
4.3.2 Mínimos esixibles	12
4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación	12
4.3.4 Criterios de cualificación.....	13
4.3.5 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula.....	13
4.4 Medidas de recuperación	13
4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios.....	13
4.4.2 Probas extraordinarias de setembro	14
4.5 Recursos didácticos.....	14
5 Metodoloxía.....	21
6 Atención á diversidade.....	26
7.Temas transversais	26
7.1 Educación en valores	26
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s).....	26

8.Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	26
9.Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	26
10.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	26
ANEXOS.....	27

1. Introducción

_____ A finalidade da materia de Piano Complementario se centra en sinalar a utilidade do piano como ferramenta para todo músico. Orientada deste modo, a materia ten características propias, que a diferencian da materia de Piano:

- 1) O piano en PC é visto como un medio, e non como un fin, para a comprensión de procesos musicais: a harmonía, a polifonía, a verticalidade na música. Tamén vai ser visto o piano como un instrumento de apoio no posible papel dos nosos alumnos como futuros profesores, facilitándolles que poidan acompañar de xeito máis ou menos sinxelo os seus alumnos, dependendo do seu grao de aproveitamento da materia.
- 2) Os alumnos comezan o estudo do piano en PC con maior idade que os que estudan o piano como instrumento principal, e isto vai posibilitar outras formulacións, que permiten un maior uso do razoamento e a comprensión dos procesos musicais implicados.

Non obstante, a pesar de que en boa medida a materia vai estar vinculada á comprensión da harmonía e realización de prácticas ligadas a esta, hai que indicar aquí que tamén é necesaria a adquisición dunha técnica que permita un desenvolvemento eficaz no teclado, que pasa pola realización de exercicios específicos (escalas, estudos) e o traballo dun repertorio propio do instrumento.

E, para finalizar esta introdución, unha aclaración: como dixemos máis arriba, a materia de PC agora en LOE realízase ao longo dos catro últimos cursos no Grao Profesional, sendo estes de 3º a 6º. Por iso, cando falamos nesta programación dos obxectivos, contidos, etc. do curso 1º, estámonos a referir ao primeiro curso da materia, pero que se realiza cando o alumno está en 3º de GP, e así co resto dos cursos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas

A. ____ Coñecer as distintas posibilidades do instrumento.

- Coñecer as características construtivas e mecánicas do instrumento para entender as súas distintas posibilidades sonoras.
- Coñecer os diferentes roles que pode desempeñar o piano: solista, acompañante, parte dun grupo e como ferramenta de traballo.
- Coñecer os diversos recursos expresivos propios do instrumento ao longo das diferentes épocas.

1. Adquirir os recursos técnicos necesarios para ter un grao de destreza instrumental suficiente.

- Adoptar unha posición axeitada do corpo con respecto ao instrumento.
- Relacionar a actividade muscular co resultado sonoro desexado.
- Utilizar conscientemente o peso do brazo.
- Adquirir nocións básicas de dixitación.
- Utilizar axeitadamente os pedais do piano.

C. Desenvolver a capacidade da lectura á primeira vista

- Adquirir un sentido da orientación no teclado.
- Aplicar as nocións de dixitación para desenvolver unha maior fluidez na lectura a vista.
- Utilizar a lectura anticipada como recurso na repentización.
- Coñecer as tonalidades dun xeito práctico, a través da súa escala, arpexo e graos tonais.

D. Interpretar pezas do repertorio pianístico dentro do nivel esixido.

- Vincular os coñecementos harmónicos e formais aprendidos nas materias teóricas coa práctica pianística.
- Enriquecer a formación musical do alumno a través do estudo das diferentes texturas realizables co piano.
- Desenvolver a memoria musical.

3. Obxectivos específicos

3.1 Grao elemental

Non procede. A materia comeza a súa docencia no 3º GP

3.2 Grao profesional

4. Secuenciación do curso

Curso: 3º GP _____

4.1 Obxectivos

- ___ Coñecer as partes básicas do piano e as súas posibilidades sonoras.
- Adecuar a postura ao piano poñendo atención á altura do asento e á posición do brazo con relación ao teclado.
- Adoptar unha boa colocación da man e familiarizarse coa dicitación pianística.
- Diferenciar o papel do piano como instrumento solista e como acompañante.
- Realizar de xeito básico diferenciacións dinámicas.
- Coñecer e realizar as diferenzas entre o toque *legato* e *non-legato*.
- Iniciar o alumno na análise da estrutura dunha obra dun xeito elemental.
- Iniciar o alumno nas funcións harmónicas básicas (I, IV, V).
- Iniciar o alumno no cifrado tradicional e no americano.
- Iniciarse no paso do polgar.
- Adoptar a lectura á primeira vista como un elemento natural de aprendizaxe.
- Tomar conciencia da importancia do estudo do piano como instrumento complementario para a súa formación como músico.

■

_____

■

_____

4.2 Contidos

- _____ Exploración das partes do piano dun xeito práctico, visual e auditivo.
- Adquisición dunha postura correcta ao piano, tendo en conta a altura do asento, a posición do brazo, o pulso e a man respecto ás teclas e mantendo as costas relaxada para evitar posibles tensións e trabas na execución.
- Interpretación de pasaxes en posición fixa de cinco dedos en diferentes tesituras.
- Práctica de diferentes graos de dinámica.
- Práctica de *legato* e *non-legato*.
- Comprensión e realización de frases sinxelas tipo pregunta-resposta.

- Realización de acordes tríades e de sétima de dominante nas tonalidades de Do, Sol e Fa maiores e os seus relativos menores utilizando tanto o cifrado harmónico como o americano.
- Uso dos acordes básicos (I, IV, V) na realización de acompañamentos simples.
- Práctica do transporte con acordes I, IV e V en tonalidades de Do, Sol e Fa así como os seus relativos menores.
- Iniciación básica no paso do polgar (escalas cromáticas, diatónicas a dúas oitavas).
- Lectura á primeira vista de obras e pasaxes de dificultade mínima.

4.3 Avaliación

4.3.1 Criterios de avaliación

4.3.2 Mínimos esixibles

Para alcanzar os obxectivos do curso e, polo tanto, aprobar, o alumno deberá realizar como mínimo os seguintes contidos:

- Interpretación de tres obras do nivel do curso.
- Enlace dos acordes tonais (I, IV e V) en Do, Sol e Fa maiores e la, mi e re menores.
- Escalas das devanditas tonalidades, de dúas oitavas.
- Lectura á primeira vista de obras moi sinxelas, sen cambio de posición.

4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

Os criterios de avaliación aplicaranse por medio dos seguintes procedementos:

- Observación sistemática individual en clase, a través do caderno do profesor. Neste reflectirase a evolución do alumno, o traballo realizado no seu estudo persoal, o grao de cumprimento dos obxectivos e as incidencias.
- Probas. Realizaranse probas nas que se valorarán contidos que, ademais da interpretación do

repertorio, inclúan a realización de estruturas harmónicas, improvisacións, escalas, etc.

Con base no cumprimento dos obxectivos do curso, en cada un dos cursos valoraranse os seguintes aspectos:

- A realización dos contidos mínimos arriba recollidos (específicos para cada curso), nos que se reflicta:
  - A resolución correcta de aspectos técnicos instrumentais.
  - A comprensión dos procesos musicais implicados.
- Tamén se valorará aspectos actitudinais como: compromiso coa materia, reflectido nuns hábitos de estudo regulares e axeitados, interese en mellorar, esforzo, mostra de iniciativa, ademais de regularidade ao longo do curso.

4.3.4 Criterios de cualificación

_____ A nota será numérica, sen a inclusión de decimais, do 1 ao 10. Para poder superar o curso, o alumno ha de obter unha cualificación igual ou maior a 5.

Para a cualificación terase en conta o cumprimento dos obxectivos a través dos procedementos arriba mencionados, sendo a porcentaxe na cualificación a seguinte:

- observación sistemática: 60 %. Dentro desta:
  - cumprimento dos contidos específicos do curso: 70 %
  - actitude en clase e respecto á materia: 30 %
- Probas: 40 %

4.3.5 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

_____

4.4 Medidas de recuperación

4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

_____ No caso de que o alumno ascenda de curso coa materia de Piano Complementario

pendente, continuarase traballando os contidos do curso inferior, ata que alcance o nivel para afrontar os do curso seguinte. Isto facilitarao o feito de que as clases son individuais e, deste modo, a adaptación ao nivel e necesidades do alumno é doada de realizar.

Se se considera conveniente, poderanse poñer tarefas extras para superar carencias concretas, mesmo no caso de non ter a materia pendente.

4.4.2 Probas extraordinarias de setembro

_____ No caso de que o alumno non alcance os obxectivos do curso e obteña na avaliación de xuño unha cualificación inferior a 5, contará cunha proba extraordinaria en setembro, que consistirá en demostrar, a través dunha proba práctica, que asimilou os contidos mínimos do curso, recollidos nesta programación.

4.5 Recursos didácticos

Curso: 4º GP

4.1 Obxectivos

Reforzo dos contidos aplicados no primeiro curso.

- Uso básico do pedal.
- Estudo de exercicios e obras onde se realice o paso do polgar poñendo atención á uniformidade no son e a boa posición da man.
- Práctica de escalas a dous oitavas nas tonalidades maiores e menores de ata dúas alteracións.
- Aplicación de criterios básicos de dixitación.
- Estudo de obras que tratan dificultades técnicas específicas, ampliando o traballado no curso anterior.
- Interpretación de obras ou fragmentos onde sexa necesario facer unha diferenciación dinámica clara entre melodía e acompañamento, podendo ser este en forma de acordes.
- Combinación de diversos ataques e articulacións.

- Toma de contacto con obras de diferentes épocas intentando apreciar os elementos estilísticos máis representativos.
- Aproximación teórica ás diferentes partes dunha obra e ás consecuencias musicais derivadas.
- Realización de acordes tríades e de sétima de dominante nas tonalidades maiores e menores de ata dúas alteracións utilizando estruturas que conteñan os graos I, IV e V expresados tamén en cifrado americano.
- Práctica da cadencia andaluza.
- Práctica de transporte de pequenas obras ou pasaxes sinxelas con acordes I, IV e V en tonalidades de ata dúas alteracións.
- Práctica de lectura á primeira vista.
- Improvisación e elaboración de motivos e frases musicais dentro das tonalidades estudadas.

4.2 Contidos

_____ Para alcanzar os obxectivos do curso e, polo tanto, aprobar, o alumno deberá realizar como mínimo os seguintes contidos:

- Interpretación de tres obras do nivel do curso.
- Enlace dos acordes tonais (I, IV e V) nas tonalidades ata dúas alteracións, maiores e menores.
- Realización dunha estrutura harmónica improvisada, con acordes de I, IV e V graos e unha tonalidade ata dúas alteracións.
- Escalas das devanditas tonalidades, de tres oitavas.
- Lectura á primeira vista de obras sinxelas, con cambios de posición.

—

4.3 Avaliación

_____

4.1 Criterios de avaliación

_____

4.3.2 Mínimos esixibles

Para alcanzar os obxectivos do curso e, polo tanto, aprobar, o alumno deberá realizar como mínimo os seguintes contidos:

- Interpretación de tres obras do nivel do curso.
- Enlace dos acordes tonais (I, IV e V) en Do, Sol e Fa maiores e la, mi e re menores.
- Escalas das devanditas tonalidades, de dúas oitavas.
- Lectura á primeira vista de obras moi sinxelas, sen cambio de posición.

4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

4.3.4 Procedementos e ferramentas de avaliación

Os criterios de avaliación aplicaranse por medio dos seguintes procedementos:

- Observación sistemática individual en clase, a través do caderno do profesor. Neste reflectirase a evolución do alumno, o traballo realizado no seu estudo persoal, o grao de cumprimento dos obxectivos e as incidencias.
- Probas. Realizaranse probas nas que se valorarán contidos que, ademais da interpretación do repertorio, inclúan a realización de estruturas harmónicas, improvisacións, escalas, etc.

Con base no cumprimento dos obxectivos do curso, en cada un dos cursos valoraranse os seguintes aspectos:

- A realización dos contidos mínimos arriba recollidos (específicos para cada curso), nos que se reflecta:
  - A resolución correcta de aspectos técnicos instrumentais.
  - A comprensión dos procesos musicais implicados.
- Tamén se valorará aspectos actitudinais como: compromiso coa materia, reflectido nuns hábitos de estudo regulares e axeitados, interese en mellorar, esforzo, mostra de iniciativa, ademais de regularidade ao longo do curso.

4.3.5 Criterios de cualificación

A nota será numérica, sen a inclusión de decimais, do 1 ao 10. Para poder superar o curso, o alumno ha de obter unha cualificación igual ou maior a 5.

Para a cualificación terase en conta o cumprimento dos obxectivos a través dos procedementos arriba mencionados, sendo a porcentaxe na cualificación a seguinte:

- observación sistemática: 60 %. Dentro desta:
  - cumprimento dos contidos específicos do curso: 70 %
  - actitude en clase e respecto á materia: 30 %
- Probas: 40 %

4.3.6 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

4.4 Medidas de recuperación

4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

4.4.2 Probas extraordinarias de setembro

4.5 Recursos didácticos

Curso: 5º GP

4 Obxectivos

- Reforzo dos contidos aplicados nos cursos anteriores.
- Uso con criterio do pedal de resonancia.
- Diferenciación dos diferentes planos sonoros no repertorio a traballar.
- Práctica de escalas a mans xuntas en tonalidades maiores e menores de ata catro alteracións.

- Estudo de exercicios e obras onde se traballe tanto o *legato* como en *non legato*.

- Desenvolvemento dun criterio persoal á hora de escoller dixitacións axeitadas.
- Traballo de obras de diferentes estilos.
- Combinación de diferentes ataques e articulacións.
- Coñecemento teórico das diferentes partes dunha obra e as consecuencias musicais derivadas.
- Realización dos acordes tríades en todos os graos e de sétima de dominante nas tonalidades maiores e menores de ata catro alteracións utilizando tanto o cifrado harmónico como o americano.
- As dominantes secundarias.
- Iniciación ao transporte de fragmentos e pezas sinxelas.
- Práctica da lectura a vista de obras, fragmentos e acompañamentos de mediana dificultade.
- Construción de formas musicais básicas mediante a improvisación de melodías e acompañamentos.
- Redución de obras de piano e outro instrumento así como partituras pianísticas.

4.2 Contidos

4.3 Avaliación

4.3.1 Criterios de avaliación

4.3.2 Mínimos esixibles

Para alcanzar os obxectivos do curso e, polo tanto, aprobar, o alumno deberá realizar como mínimo os seguintes contidos:

- Interpretación de tres obras do nivel do curso.
- Enlace dos acordes tonais (I, IV e V) nas tonalidades ata catro alteracións, maiores e menores.
- Realización de patróns de acompañamento con estruturas que conteñan os graos I, IV e V así como improvisacións melódicas, en tonalidades ata catro alteracións.

• Harmonización dunha melodía dada, utilizando acordes de tónica, dominante con sétima, subdominante e os seus inversions, ata dúas alteracións.

5. Escalas das devanditas tonalidades, de tres oitavas.

6. Lectura á primeira vista de pezas con cambios de posición.

4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

4.3.4 Criterios de cualificación

4.3.5 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

4.4 Medidas de recuperación

4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

4.4.2 Probas extraordinarias de setembro

4.5 Recursos didácticos

---

5. Metodoloxía

_____ A metodoloxía a empregar na materia de Piano Complementario terá como recurso principal a participación activa do alumnado, promovendo a súa autonomía no estudio e desenvolvemento musical no piano.

Motivarase ó alumnado con actividades que desperten o seu interese polo piano, traballando obras dun nivel axeitado para cada alumno.

Terase en conta a diversidade do alumnado, xa que o alumnado de piano complementario ven de todas as disciplinas do centro e cada un deles coas súas características específicas. Polo que faranse adaptacións curriculares para os alumnos que xa teñan coñecementos previos do piano ou precisen dun traballo máis específico do instrumento.

5. 1. METODOLOXÍA DO PRIMEIRO CURSO (3º G. P.).

Ao principio faremos unha descrición do piano desmontando as súas diferentes partes, deixando á vista do alumno o seu mecanismo e facéndoo partícipe desta exploración.

Tratarase de habituar ao alumno a que adopte unha boa posición ante o piano de xeito progresivo, insistindo sobre iso en cada clase, facéndoo ver e sentir que a postura máis relaxada é a que resulta máis útil.

En canto á situación do alumno no teclado iniciaremos o traballo partindo do Do central situando o alumno nos distintos rexistros do piano asociándoo coas claves de Sol e Fa.

Para iniciar o alumno na dicitación pianística, teremos en conta as posibles diferenzas respecto á dicitación do seu instrumento principal.

O alumno recoñecerá as diferenzas dinámicas entre *forte* e *piano* mantendo para iso unha execución relaxada facendo uso do peso do brazo e evitando presións innecesarias. A disociación dinámica de ambas as dúas mans levará a cabo pola práctica de diferentes exercicios (diferenciación entre diferentes roles: melodía - acompañamento).

Abordarase o ataque simultáneo de varias notas mediante o uso de acordes. Poderanse aplicar no acompañamento sinxelo con dous acordes de funcións harmónicas diferentes. Dependendo do nivel de aprendizaxe do alumno, levarase o aprendido ao terreo da improvisación.

O traballo dos tipos de toque dependerá da idade e da conformación física da man de cada alumno. Iniciarase o traballo no piano cun toque *non legato* evitando así tensións e favorecendo a forza e flexibilidade da man. Progresivamente irase introducindo o toque *legato* coa realización de diversos exercicios de posición fixa con cinco dedos abranguendo rexistros diferentes.

Iniciarase o traballo do paso do polgar con pequenos exercicios tendo en conta a elasticidade do brazo, pulso e o seu movemento progresivo para a súa correcta execución.

Practicarase a memoria en pasaxes breves e sinxelas facendo uso da análise harmónica - formal previa.

Iniciarase o alumno de xeito gradual á lectura á primeira vista partindo para iso das mans separadas, seguindo con mans xuntas a distancia de oitava, mans xuntas en distintas oitavas, etc., pouco a pouco aumentándose a dificultade.

Iniciarase o alumno no transporte de estruturas harmónicas sinxelas (I, IV, V) nas tonalidades de Do, Fa e Sol e os seus relativos menores.

5. 2. METODOLOXÍA DO SEGUNDO CURSO (4º G. P.).

Continuarase traballando os aspectos fundamentais tratados no primeiro curso.

Buscarase combinar e contrastar durante as clases ao longo de todo o curso a práctica dos diferentes roles pianísticos: solista, acompañamento, catro mans, etc.

Traballaranse aspectos técnicos como o tipo de toque, as dixitacións, as dinámicas mediante exercicios e extraendo diferentes pasaxes dunha obra.

A iniciación ao alumno ao uso do pedal desenvolverase mediante a realización de pequenos exercicios cunha soa nota, pasando despois aos acordes. O máis recomendable sería empezar a usalo en obras xa interpretadas ou en momentos concretos das obras (en acordes finais).

O traballo de acordes, cadencias, progresións, etc., realizarase nas obras mediante a análise previa, o que implicará tamén traballar fóra destas.

Traballarase de forma paralela as escalas e arpejos tendo en conta aspectos como o paso do polgar, as dixitacións, os acordes, prestando especial atención á posición e apertura da man ata asimilar o "molde" propio de cada acorde.

Continuarase o traballo dos diferentes roles das mans (melodía - acompañamento) mediante o practica de exercicios (cantando, etc.).

Practicaranse obras de diferentes épocas explicando as súas características estilísticas.

O traballo da improvisación farase a partir de harmonías, motivos melódicos sinxelos e ritmos dados previamente incluíndose os conceptos de notas reais e de adorno (notas de paso).

Seguirase traballando a lectura á primeira vista de pasaxes sinxelas de obras agora xa con ambas as dúas mans utilizando criterios coherentes de dixitación, lectura anticipada para desenvolver a fluidez na lectura, regularidade no tempo, e evitando mirar ao teclado na medida do posible.

Para a práctica da memoria seria interesante a memorización dalgunha obra do repertorio.

Iniciarase o alumno ao transporte de obras sinxelas como cancións populares baseándose nunha análise harmónica previa, nas distancias interválicas (poñendo atención nas notas reais) e na memoria auditiva.

Iniciar o alumno á redución de partituras simplificando ao máximo (omitindo algunhas notas de acordes, terceiras ou outras disposicións de notas dobres).

5. 3. METODOLOXÍA DO TERCEIRO CURSO (5º G. P.)

Seguiranse traballando aspectos fundamentais vistos no segundo curso.

Combinar nas clases durante todo o curso a práctica dos diferentes roles pianísticos: solista, acompañamento, catro mans, etc.

Seguiranse traballando aspectos técnicos como o tipo de toque, as dixitacións, as dinámicas mediante exercicios e diferentes pasaxes dunha obra.

Habituarase ao alumno no uso do pedal nos diversos aspectos do Piano Complementario e será o profesor quen dea dunhas pautas para que teña un criterio propio en canto a pedalización.

O traballo de acordes, cadencias, progresións, etc., realizarase nas obras mediante a análise previa, o que implicará tamén traballar fóra destas.

Traballarase diversos aspectos técnicos (exercicios con escalas e arpejos) para reforzar e completar a formación pianística do alumno.

Práctica de obras de diferentes estilos, linguaxes (Jazz, música tradicional, etc.)

O traballo da lectura a vista levarase a cabo a partir dunha análise previa por parte do alumno.

Traballarase a improvisación a partir de estruturas harmónicas e formais previamente dadas.

No traballo memorístico o profesor traballará co alumno utilizando as obras do repertorio desenvolvendo exercicios e pautas para desenvolver os diversos tipos de memoria existentes (auditiva, muscular, visual, analítica, etc.).

Continuarase iniciando o alumno ao transporte de cancións populares baseándose na súa análise harmónica, as súas distancias interválicas (poñendo atención nas notas reais) e na memoria auditiva.

Inculcarase ao alumno dunhas pautas a seguir para desenvolver a súa autosuficiencia no estudo e así desenvolver uns criterios pianísticos propios á hora de solucionar calquera tipo de problema musical ou técnico.

Abordaranse os criterios básicos de redución de partituras mantendo os elementos esenciais e eliminando os superfluos.

5. 4. METODOLOXÍA DO CUARTO CURSO (6º G. P.)

Seguiranse traballando aspectos fundamentais vistos no terceiro curso.

Combinar durante as clases durante todo o curso a práctica dos diferentes roles pianísticos: solista, acompañamento, catro mans, etc.

Seguiranse traballando aspectos técnicos como o tipo de toque, as dixitacións, as dinámicas mediante exercicios e diferentes pasaxes dunha obra.

Habituarase ao alumno no uso do pedal nos diversos aspectos do Piano Complementario e buscando que adquira un criterio propio en canto a pedalización.

O traballo de acordes, cadencias, progresións, etc., realizarase nas obras mediante a análise previa o que implicará tamén traballar fóra destas.

Continuarase traballando diversos aspectos técnicos (exercicios con escalas e arpexos) para reforzar e completar a formación pianística do alumno.

Improvisación a partir de estruturas harmónicas e formais con certo grao máis de complexidade que no curso anterior. Incluírse para iso o respecto ás dinámicas, liñas de fraseo, notas de adorno, etc.

Práctica da lectura a vista utilizando todos os elementos aprendidos e prestando especial atención aos musicais (matices, respiracións, fraseos, etc.).

Continuarase iniciando o alumno ao transporte de pezas de maior dificultade que en cursos anteriores.

Realizarase a redución de partituras co apoio de anotacións dos graos tonais básicos e sinais que faciliten a redución (Baixo cifrado, harmonía tradicional, etc.).

6. Atención á diversidade

---

7. Temas transversais

7.1 Educación en valores

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

---

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

---

9. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

---

---

10. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

---

ANEXOS

- Probas de acceso a outros cursos.
- Contidos.
- Criterios de cualificación.